

ความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1

Competitive Advantage Of Educational Opportunity Expansion Schools in
Chonburi City 1 Education Consortium

Received: January 16, 2025

Revised: January 21, 2025

Accepted: February 14 2025

หทัยชนก แซ่ตัน*

Hathaichanok Saetan

วรรณวิศา สืบบุญธรรม คล้ายจำแลง**

Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang

สุดารัตน์ สารสว่าง***

Sudarat Sarnswang

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน จำแนกตามเพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 104 คน ในโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 จำนวน 2 แห่ง ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .884 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณค่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความยากต่อการลอกเลียนแบบ ความหายาก และการจัดการองค์กรรมตามลำดับ 2) ผู้ปกครองที่มีเพศและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มรายได้ 15,001-25,000 บาทมีความคิดเห็นในด้านคุณค่าระดับสูงที่สุด ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพครูและระบบดูแลนักเรียนเป็นสำคัญ

*นิสิตปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

**อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Advisor, Assistant Professor Dr., Division of Educational Administration, Kasetsart University, Thailand

***อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Co-Advisor, Assistant Professor Dr., Division of Educational Administration, Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: Khumhathaichanok@gmail.com

.....
คำสำคัญ : ความได้เปรียบในการแข่งขัน/ VRIO Framework/ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aimed to study the level of competitive advantage and compare parents' opinions towards competitive advantage classified by gender, occupation, and average monthly income. The sample consisted of 104 parents of sixth-grade students in two schools in Chonburi 1, selected by stratified random sampling. The instrument used was a questionnaire with a reliability value of .884. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, T-test, one-way analysis of variance, and the Scheffe test for Critical Difference.

The research results found that 1) the overall competitive advantage of the schools was at a high level, with the value aspect having the highest mean value, followed by the difficulty of imitation, rarity, and organization management, respectively. 2) Parents with different genders and occupations had similar opinions. Still, parents with different incomes had significantly different opinions at a statistical level of .001, with the group with an income of 15,001-25,000 baht having the highest opinion on value. The results of this research can be used to determine strategies for developing schools to expand opportunities for sustainable competitive advantage, emphasizing developing teacher quality and student care systems.

Keywords : Competitive Advantage/ VRIO Framework/ Educational Opportunity Expansion School

บทนำ

ในยุคที่การศึกษาเผชิญกับความท้าทายหลากหลายด้านนั้น การศึกษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และขับเคลื่อนประเทศในทุกมิติ สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ โดยอาจเริ่มจากการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษามากขึ้น มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล รวมถึงการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นอกจากนี้อาจเพิ่มหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานและสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านต่างๆมากขึ้น เพื่อให้การศึกษามีบทบาทสร้างคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอนาคตอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2023: 15) การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันนั้นกลายเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิด VRIO Framework ที่นำเสนอโดย Barney (1991) เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณค่า (Value) ซึ่งหมายถึงความสามารถของทรัพยากรในการตอบสนองต่อโอกาสและการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ตอบสนอง

.....
ต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ประการที่สองคือ ความหายาก (Rarity) การพิจารณาว่าทรัพยากรนั้นมีจำนวนน้อย ทำให้เกิดความได้เปรียบเฉพาะตัว อาจเป็นกิจกรรมหรือการดำเนินงานพิเศษที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ประการที่สาม ความยากต่อการลอกเลียนแบบ (Imitability) จะช่วยปกป้องความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยทำให้องค์กรอื่นไม่สามารถสร้างทรัพยากรที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงได้โดยง่าย เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ระบบการทำงานที่เป็นเอกลักษณ์ที่พัฒนาสั่งสมมานานจนกลายเป็นจุดแข็งของโรงเรียน และประการสุดท้ายการจัดการองค์กร (Organization) ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบและโครงสร้างที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างเต็มศักยภาพ เมื่อโรงเรียนสามารถประเมินจุดแข็งและโอกาสของตนได้ก็จะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในระยะยาวให้ตอบสนององความคาดหวังของผู้ปกครองได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสที่ต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ญัฐญาพร เสวตานนท์ สุบิน ยुरารัช และวราภรณ์ ไทยมา (Sewatanon, Yurarach, Thaima, 2021: 673-687)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพันธกิจสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางในชุมชน แต่ในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้จำนวนนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2022) อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญที่พบในโรงเรียนขยายโอกาส คือ การขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะในรายวิชาหลัก รวมถึงการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังมีความท้าทายทั้งในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย อาคารสถานที่ รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 โดยใช้ VRIO Framework วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเพื่อจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้ปกครองได้และสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืนของโรงเรียนได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 จำแนกตามเพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 แตกต่างกัน การศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิด VRIO Framework ของ Barney (1991) เป็นแนวทางหลักในการวิเคราะห์ ถึงแม้ว่าทฤษฎีนี้จะพัฒนาขึ้นในบริบทธุรกิจ แต่การประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะสำคัญของสถานศึกษาที่มีการมุ่งเน้นหลักในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เน้นสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ซึ่งแตกต่างจากองค์กรธุรกิจที่มุ่งเน้นผลกำไรเป็นหลัก โดย Barney ได้เสนอว่า องค์กรจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืนได้นั้นต้องมีทรัพยากรที่มีคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

ประการแรก ด้านคุณค่า (Value) คือ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรเพื่อตอบสนองโอกาสและความท้าทาย Porter and Kramer (2011) ได้ขยายแนวคิดนี้โดยเสนอว่า การสร้างคุณค่าร่วม (Shared Value) ระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นกุญแจสำคัญสู่ความได้เปรียบที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การประยุกต์แนวคิดนี้ในบริบทการศึกษาไทยมีความท้าทาย เนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรและนโยบาย ดังที่ ณัฐมนต์ ชาญเชิงคำ ธาณี เกสทอง และนันทิยา น้อยจันทร์ (Chanchoenkha, Gesthong and Noichun, 2018) พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการดูแลผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ แต่โรงเรียนขยายโอกาสมักประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ

ประการที่สอง ความหายาก (Rarity) เป็นลักษณะของทรัพยากรที่คู่แข่งไม่สามารถครอบครองได้โดยง่าย ณัฐญาพร เสวตานนท์ สุบิน ยुरารัช และวราภรณ์ ไทยมา (Sewatanon, Yurarach and Thaima, 2021) ได้แสดงมุมมองที่แตกต่างกันในประเด็นนี้ โดย Thompson and Walker เน้นความสำคัญของความสัมพันธ์กับชุมชน ในขณะที่ ณัฐญาพร เสวตานนท์ สุบิน ยुरารัช และวราภรณ์ ไทยมา (Sewatanon, Yurarach and Thaima, 2021) ให้น้ำหนักกับระบบการดูแลนักเรียน การผสมผสานทั้งสองมุมมองอาจเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับบริบทไทย

ประการที่สาม ความยากต่อการลอกเลียนแบบ (Inimitability) งานวิจัยในประเทศไทยและต่างประเทศ แสดงผลการศึกษาที่สอดคล้องกัน จรัสนันท์ ตรียัง นันทรัตน์ เจริญกุล สุกัญญา แซ่มช้อย (Treeyang, Charoenkul, and Chaemchoy, 2024) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะการผสมผสานการศึกษาร่วมกับการสร้างเสริมทักษะอาชีพ เป็นความได้เปรียบที่ยากต่อการลอกเลียนแบบ เนื่องจากต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการสั่งสมประสบการณ์

ประการสุดท้าย การจัดการองค์กร (Organization) ชี้ให้เห็นความท้าทายในการบริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและเทคโนโลยี การจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพจึงต้อง

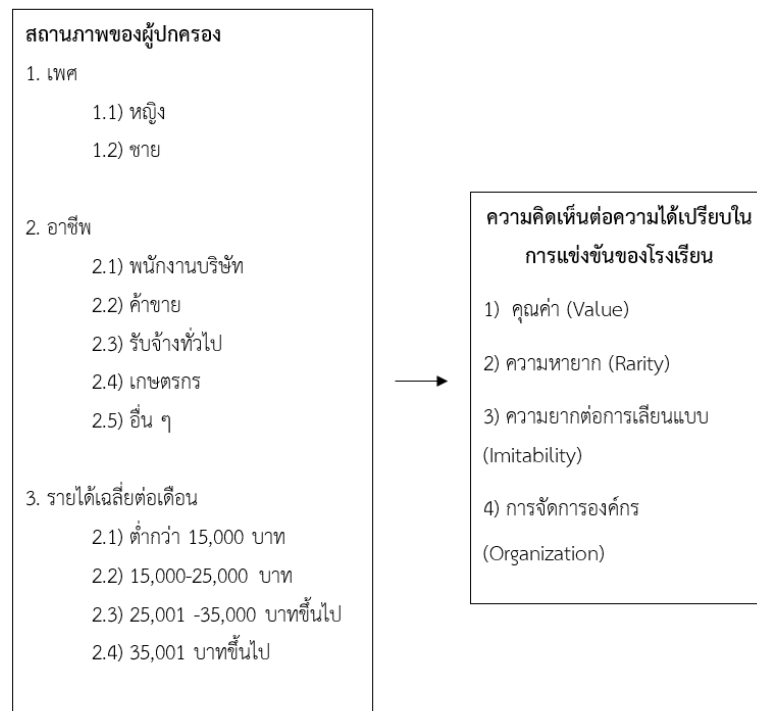

.....

สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในบริบทของประเทศไทย การประยุกต์ใช้ VRIO Framework กับโรงเรียนขยายโอกาสมีลักษณะเฉพาะ เนื่องจากต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ความสัมพันธ์กับชุมชน บทบาทของครูที่มากกว่าการสอน และความคาดหวังของผู้ปกครองที่หลากหลาย การศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองมีผลต่อการรับรู้และความคาดหวังต่อโรงเรียนจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นพบช่องว่างทางวิชาการที่สำคัญคือ การขาดการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมองของผู้ปกครองต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาส โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่เขตเมืองที่มีการแข่งขันสูง กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของ VRIO Framework ผ่านมุมมองของผู้ปกครอง โดยคำนึงถึงบริบทเฉพาะของสังคมไทยและความท้าทายร่วมสมัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบที่ยั่งยืนที่สอดคล้องกับบริบทจริงของโรงเรียนขยายโอกาสต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด VRIO Framework ของ Barney (1991) เพื่อศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 โดยวิเคราะห์ผ่านมุมมองของผู้ปกครองที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านคุณค่าและการจัดการองค์กร โดยกรอบแนวคิดการวิจัยนี้ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญสองส่วน ส่วนแรกคือ ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครอง ประกอบด้วย (1) เพศ แบ่งเป็นหญิงและชาย (2) อาชีพ แบ่งเป็นพนักงานบริษัท ค้าขาย รับจ้างทั่วไป เกษตรกร และอื่นๆ และ (3) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ต่ำกว่า 15,000 บาท 15,000 - 25,000 บาท 25,001 - 35,000 บาท และ 35,001 บาทขึ้นไป ส่วนที่สองคือ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความได้เปรียบในการแข่งขันตามกรอบ VRIO Framework ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ด้านคุณค่า (Value) ที่สะท้อนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมของ Porter and Kramer (2011) (2) ด้านความหายาก (Rarity) ที่แสดงถึงทรัพยากรหรือความสามารถพิเศษที่โรงเรียนมี โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับชุมชนและระบบดูแลนักเรียน ฦัฐญาพร เสวตานนท์ สุบิน ยूरะรัช และ วราภรณ์ ไทยมา (Sewatanon, Yurarach and Thaima, 2021) (3) ด้านความยากต่อการลอกเลียนแบบ (Inimitability) ที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานวิชาการกับทักษะอาชีพ จรัสนันท์ ตรียัง นันทรัตน์ เจริญกุล และนันทรัตน์ เจริญกุล (Treeyang, Charoenkul and Chaemchoy, 2024) และ (4) ด้านการจัดการองค์กร (Organization) ที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทรัพยากรและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงกรอบแนวคิดนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย กล่าวคือการศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันโดยรวมและการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีสถานภาพต่างกัน นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงสมมติฐานการวิจัยที่คาดว่า ผู้ปกครองที่มีสถานภาพต่างกันจะมีมุมมองต่อความได้เปรียบในการแข่งขันที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ทางการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้ปกครอง
กับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาส
กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ตามกรอบ VRIO Framework

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 142 คน ให้นักเรียน 1 คน ต่อผู้ปกครอง 1 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 จำนวน 2 แห่ง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 104 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนของกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ออกมาศึกษาวิจัย

ทั้งนี้ การเลือกศึกษาเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเหตุผลสำคัญหลายประการ ประการแรก เป็นช่วงเวลาสำคัญที่ผู้ปกครองต้องตัดสินใจเลือกสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้บุตรหลาน ทำให้มีการประเมินคุณภาพและความได้เปรียบของโรงเรียนอย่างรอบด้าน ประการที่สอง ผู้ปกครองกลุ่มนี้มีประสบการณ์ตรงในการรับบริการจากโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับความ

.....
ได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามการศึกษาเฉพาะกลุ่มนี้อาจมีข้อจำกัดใน
การสะท้อนมุมมองของผู้ปกครองในระดับชั้นอื่น ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจากกรอบแนวคิด VRIO Framework ของ Barney (1991: 15) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

ด้านคุณค่า (Value) ด้านความหายาก (Rarity) ด้านความยากต่อการลอกเลียนแบบ (Inimitability) และด้านการจัดการองค์กร (Organization)

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาส
2. สร้างเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับดังนี้ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปหาความตรง (Validity) ของแบบสอบถาม จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านคือ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินทางการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 และครูเชี่ยวชาญพิเศษที่เป็นหัวหน้าโครงการรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 เพื่อตรวจสอบความตรง (Content Validity) ด้านภาษา เนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการต่อไป

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยการนำไปทดสอบ (Try out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่วิจัย จากนั้นนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (Cronbach) ทำให้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ .884 (จำนวน 25 ข้อ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

.....
2. ผู้วิจัยประสานงานกับครูประจำชั้นเพื่อขอความร่วมมือในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามให้กับ
ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 104 ชุด

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม 1 สัปดาห์
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์
ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยนำแบบสอบถามนั้นมาตรวจสอบความสมบูรณ์
ของคำตอบ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลหาข้อสรุปต่าง ๆ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด หลังดำเนินการรวบรวมข้อมูล
2. เมื่อตรวจสอบความถูกต้องและกรอกข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บมาได้ โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
3. ประมวลผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูล
สถานภาพของผู้ปกครอง โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นนำเสนอ
ผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

วิเคราะห์ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยใช้
ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาแปลความหมาย
ของค่าเฉลี่ย คือ

- 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดกับความได้เปรียบในการแข่งขันดังกล่าว
- 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมากกับความได้เปรียบในการแข่งขันดังกล่าว
- 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลางกับความได้เปรียบในการแข่งขันดังกล่าว
- 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยกับความได้เปรียบในการแข่งขันดังกล่าว
- 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดกับความได้เปรียบในการแข่งขันดังกล่าว

3.2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ เปรียบเทียบความ
แตกต่างของความคิดเห็นจำแนกตามเพศ โดยใช้ T-Test

เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นจำแนกตามอาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้
One-way ANOVA

กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ
(Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

1. ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี
1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.58$, $S.D. = 0.605$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย
สูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านคุณค่านี้อาจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.67$, $S.D. = 0.583$) รองลงมาคือ ด้านความยากต่อการ

.....
ลอกเลียนแบบ ($M = 3.56$, $S.D. = 0.598$) ต่อมาด้านความหายาก ($M = 3.51$, $S.D. = 0.612$) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดการองค์กร ($M = 3.49$, $S.D. = 0.625$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้านพบรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านคุณค่า ($M = 3.67$, $S.D. = 0.583$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนมีครูที่สอนเข้าใจง่ายและเอาใจใส่ดูแลนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านการเรียน ความประพฤติและทักษะชีวิตหลังจากเข้าเรียนที่โรงเรียน และโรงเรียนมีการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีคุณธรรม และโรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อการเรียนที่ทันสมัย

1.2 ด้านความยากต่อการลอกเลียนแบบ ($M = 3.56$, $S.D. = 0.598$) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) การจัดการสอนทักษะพิเศษที่เป็นประโยชน์กับนักเรียน เช่น การฝึกอาชีพ ภาษา คอมพิวเตอร์ 2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ 3) การมีครูที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียน และ 4) การมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ด้านความหายาก ($M = 3.51$, $S.D. = 0.612$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมาอย่างยาวนาน รองลงมา คือ การมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ และการมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในขณะที่ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

1.4 ด้านการจัดการองค์กร ($M = 3.49$, $S.D. = 0.625$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากคือ 1) การที่ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี มีคุณธรรม 2) การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน 3) การมีระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 4) การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อประโยชน์ของนักเรียน 5) การตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบรักษาความปลอดภัย และ 6) การมีระบบการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

2. ผลการเปรียบเทียบความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่า

2.1 ผู้ปกครองที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงมีมุมมองที่สอดคล้องกัน ($t = -0.739$, $p = 0.462$) เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน ($F(4, 99) = 0.114$, $p = 0.977$) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญมากที่สุดพบว่าทั้งผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิง รวมถึงผู้ปกครองในทุกกลุ่มอาชีพ ต่างให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าเป็นอันดับแรก ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้เรียนเป็นประเด็นพื้นฐานที่ผู้ปกครองทุกกลุ่มคาดหวังจากโรงเรียนขยายโอกาส โดยไม่ขึ้นกับปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศหรืออาชีพ สะท้อนให้เห็นว่าการมุ่งเน้น

.....
การสร้างคุณค่าในการจัดการศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองทุกกลุ่ม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน

2.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนระหว่างกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกัน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F(3, 100) = 251.8, p < .001$) โดยผู้ปกครองกลุ่มรายได้ปานกลาง (15,001-25,000 บาท) มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($M = 4.34, S.D. = 0.577$) รองลงมาคือกลุ่มรายได้ต่ำ (ต่ำกว่า 15,000 บาท, $M = 3.42$) และกลุ่มรายได้สูง (มากกว่า 35,001 บาท, $M = 3.34$) ในขณะที่กลุ่มรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง (25,001-35,000 บาท) มีระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด ($M = 2.49$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ แสดงให้เห็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่น่าสนใจ กล่าวคือ กลุ่มรายได้ปานกลางมีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับทุกกลุ่มรายได้ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มรายได้ต่ำ (Mean Diff = 0.92) กลุ่มรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง (Mean Diff = 1.85) และกลุ่มรายได้สูง (Mean Diff = 1.00) ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มรายได้ต่ำและกลุ่มรายได้สูง ($p = .862$) ในขณะที่กลุ่มรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงมีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับทุกกลุ่มรายได้

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยใช้กรอบแนวคิด VRIO Framework พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณค่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ปกครองมองว่าโรงเรียนมีจุดแข็งที่โดดเด่นในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เอาใจใส่ดูแลนักเรียน และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านการเรียน ความประพฤติและทักษะชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Barney (1991: 15) ที่เสนอว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นแหล่งที่มาสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หายาก และยากต่อการลอกเลียนแบบ โดยเฉพาะด้านคุณค่า (Value) Porter and Kramer (2011: 62-77) ได้เน้นย้ำว่าการสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน นอกจากนี้งานวิจัยของ ณัฐมนต์ ชาญเชิงคำ ธาณี เกสทองและนันทิยา น้อยจันทร์ (Chanchoenkha, Gesthong and Noichun, 2018) ได้พบว่า ปัจจัยด้านคุณค่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียน และการศึกษาของ ณัฐญาพร เสวตานนท์ สุบิน ยุระรัช และวราภรณ์ ไทมา (Sewatanon, Yurarach and Thaima, 2021) และงานวิจัยของจรัสพันธ์ ตรียาง นันทรัตน์ เจริญกุล สุกัญญา แซ่มช้อย (Treeyang, Charoenkul, and Chaemchoy, 2024) พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการดูแลผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนให้บุตรหลาน 2. จากสมมุติฐาน

.....
ข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านการพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองทุกเพศและทุกอาชีพสามารถสังเกตเห็นและประเมินได้จากพัฒนาการของบุตรหลาน นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนแตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Barney and Clark (2023) ที่กล่าวว่า การรับรู้คุณค่าของทรัพยากรองค์กรมีความสัมพันธ์กับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ระดับปานกลาง (15,001 - 25,000 บาท) ที่มองเห็นคุณค่าของโรงเรียนในระดับสูงที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขยายโอกาสสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านวิชาการ และทักษะอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารอมลี มามะ และกนกกร ศิริสุข (Maromlee and Sirisuk, 2022) ที่ศึกษาการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มรายได้ปานกลาง (15,001 - 25,000 บาท) มีการรับรู้ความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสสูงกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาดังกล่าวตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการทางเลือกทางการศึกษาที่มีคุณภาพและคุ้มค่าสำหรับบุตรหลานเนื่องจากเป็นทางเลือกที่คุ้มค่าในการลงทุนด้านการศึกษาสำหรับบุตรหลาน และยังพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 แตกต่างกัน

3. จากข้อสมมุติฐานข้อ 3 ที่ว่าผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .001 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความคิดและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษามูลค่าของบุตรหลาน โดยผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกันย่อมมีทางเลือกและโอกาสในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงมักมีทางเลือกในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนที่มีชื่อเสียง จึงอาจมองความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสแตกต่าง โดยผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่าก็อาจมองว่าโรงเรียนขยายโอกาสเป็นทางเลือกที่ดีและเหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจของครอบครัว รายได้ของผู้ปกครองส่งผลต่อการตัดสินใจและความคิดเห็นด้านการศึกษาของบุตรหลานอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน มีความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ณัฐมนต์ ชาญเชิงคำ ธาณี เกสทองและนันทยา น้อยจันทร์ (Chanchoenkha, Gesthong and Noichun, 2018 สอดคล้องกับแนวคิดของ Barney and Clark (2023) ที่ค้นพบว่าการรับรู้คุณค่าของทรัพยากรองค์กรมีความสัมพันธ์กับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ระดับปานกลาง (15,001 - 25,000 บาท) ที่มองเห็นคุณค่าของโรงเรียนในระดับสูงที่สุด อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขยายโอกาสสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านวิชาการและทักษะอาชีพ ผู้ปกครองในกลุ่มรายได้ปานกลางมักมีความต้องการให้โรงเรียนมีคุณภาพ

.....
การศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะทางวิชาการและทักษะอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่บุตรหลานในการดำเนินชีวิตหรือการทำงานในอนาคต

4. จากการทดสอบสมมุติฐานโดยใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย Scheffe's Method พบว่า กลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ (15,001 - 25,000 บาท) เห็นคุณค่าของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ อาจเพราะผู้ปกครองกลุ่มนี้มองว่า โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างมีคุณภาพโดยไม่ค่าใช้จ่ายสูง มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทั้งวิชาการและทักษะอาชีพ รวมถึงมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งตอบโจทย์ความต้องการของผู้ปกครองกลุ่มนี้ที่ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพในอนาคต ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านมาบลำบิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ระดับปานกลางมีความคาดหวังสูงต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุตรหลานในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

การวิจัยนี้ได้ค้นพบจุดแข็งที่สำคัญของโรงเรียนขยายโอกาส คือ ด้านคุณค่า โดยเฉพาะเรื่องครูที่มีความเข้าใจและใส่ใจดูแลนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีทักษะการสอนที่เข้าใจง่าย เน้นการดูแลเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอาจมีการนำเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการสร้างโปรแกรมพัฒนาครูเฉพาะด้านเพื่อส่งเสริมการสอนที่มีคุณค่าในโรงเรียนขยายโอกาส ควรเพิ่มการพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ให้ทันสมัย รวมถึงข้อเสนอแนะนโยบายในการจัดสรรอัตราค่าจ้างครู และรักษาการคงอยู่ของครูในโรงเรียนขยายโอกาส

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งอาจไม่สะท้อนมุมมองของผู้ปกครองในระดับชั้นอื่นๆ ที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
2. บริบทของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่เขตเมืองและอุตสาหกรรม การนำผลการวิจัยไปใช้ในบริบทที่แตกต่าง ควรพิจารณาปัจจัยแวดล้อมของพื้นที่นั้น ๆ ด้วย
3. การวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลัก ซึ่งอาจไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับเหตุผลและปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้ปกครองได้อย่างครบถ้วน

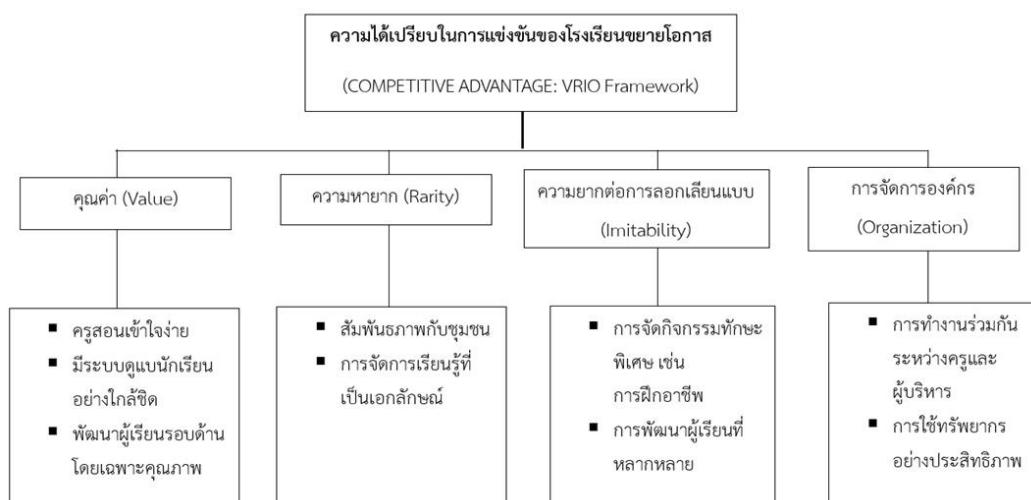

ผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาส โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เช่น แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครูที่ส่งผลต่อการสร้างคุณค่าในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่อื่น
3. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง "ความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา" โดยใช้กรอบแนวคิด VRIO Framework ที่แสดงถึงปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ 1) การสร้างคุณค่า (Value) เป็นสิ่งผู้ปกครองให้ความคิดเห็นว่า โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการรอบด้าน เช่น การเรียนรู้ ทักษะชีวิต และความประพฤติ จะเพิ่มคุณค่าในสายตาผู้ปกครองและสังคม และส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และการดูแลนักเรียนที่เอาใจใส่ ช่วยสร้างความไว้วางใจจากผู้ปกครอง 2) ความหายาก (Rarity) โรงเรียนต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนมาอย่างยาวนานจะสร้างข้อได้เปรียบในเชิงทรัพยากรที่ไม่สามารถหาได้ง่าย 3) ความยากต่อการลอกเลียนแบบ (Imitability) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การจัดกิจกรรมทักษะชีวิต กีฬา ดนตรี หรือทักษะอาชีพ ที่จะสร้างเป็นเอกลักษณ์ที่ยากต่อการลอกเลียนแบบของโรงเรียน และ 4) การจัดการองค์กร (Organization) การมีระบบการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า และการมีระบบสื่อสารที่รวดเร็ว ช่วยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนในระยะยาว ดังรูปภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ของ VRIO Framework

ที่เชื่อมโยงในกระบวนการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตเมืองชลบุรี 1 สามประการ ได้แก่

ประการแรก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มตัวอย่างมีความได้เปรียบในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.58$, $S.D. = 0.605$) โดยด้านคุณค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.67$, $S.D. = 0.583$) โดยเฉพาะในประเด็นการมีครูที่สอนเข้าใจง่ายและมีใจใส่ดูแลนักเรียน รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ และทักษะชีวิต

ประการที่สอง การวิจัยพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน โดยกลุ่มผู้ปกครองที่มีรายได้ 15,001 - 25,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันโดยภาพรวมสูงสุด ($M = 4.34$) สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพควบคู่กับการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ

ประการที่สาม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืนของโรงเรียนขยายโอกาสจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาใน 4 ด้านตามกรอบ VRIO Framework ได้แก่ ด้านคุณค่า ด้านความหายาก ด้านความยากต่อการลอกเลียนแบบ และด้านการจัดการองค์กร โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ และการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

ข้อค้นพบเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพครู ระบบดูแลนักเรียน และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเป็นสำคัญ และการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อโจทย์ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ อาทิ การเสริมทักษะชีวิต การสร้างนวัตกรรมการสอนที่ยากต่อการลอกเลียนแบบ และการจัดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มศักยภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในระยะยาวอย่างยั่งยืนได้

References

- Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99–120.
- Barney, J., and Clark, D. (2023). *Resource-based Theory: Creating and Sustaining Competitive Advantage*. Oxford University Press.
- Chanchoenkha, N., Gesthong, T., and Noichun, N. (2018). The Administration Model towards Excellence of Expansion Schools under the Office of the Basic Education Commission. *The Golden Teak Humanity and Social Science Journal*, 24(3), 87-93. (in Thai)
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

-
- Maromlee, A., and Sirisuk, K. (2022). The School Administration Affecting the Life Skill and Career of Students in the Opportunity Expansion School Narathiwat Province Thailand. *Asia Social Issues*, 15(2), 2774 - 0315. (in Thai)
- Ministry of Education. (2023). *Policy and Focus of Ministry of Education for Iscal Year 2023*. Bangkok: Ministry of Education. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Educational Guidelines for Expanding*. Bangkok: Educational Opportunities. (in Thai)
- Porter, M. E., and Kramer, M. R. (2011). *Creating Shared Value*. *Harvard Business Review*, 89(1-2), 62-77.
- Sewatanon, N., Yurarach, S., and Thaima, W. (2021). The Strategies of Creating Competitive Advantage of Secondary Education Under the Office of the Basic Education Commission. *Journal of Arts Management*, 5(3), 673-687. (in Thai)
- Treeyang, J., Charoenkul, N., and Chaemchoy, S. (2024). Needs for Developing Academicmanagement in Educational Opportunity Expansion Schools based on the Concept of a Valuable Life Designer. *Journal of Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University*, 11(2), 93-108. (in Thai)